

مقایسه نظرات دانشجویان دختر و پسر درباره انواع سوءرفتارهای علمی و

راه‌های تشخیص آنها

آیدین عباسی^۱، دکتر فرزاد فرزاد^۲، دکتر مرتضی دوستی^۳

چکیده

هدف: هدف تحقیق حاضر، بررسی انواع سوء رفتارهای علمی و روش‌های تشخیص آنها در پایان نامه‌ها از دیدگاه دانشجویان دختر و پسر دانشگاه مازندران است.

روش شناسی: روش این تحقیق، توصیفی، از نظر اجرا، پیمایشی و از نظر هدف کاربردی است. داده‌های این تحقیق با استفاده از پرسشنامه محقق ساخته جمع‌آوری گردید. روایی آن به وسیله جمعی از استادان مدیریت ورزشی تأیید گردید و پایایی آن با آلفای کرونباخ ۰/۸۷ محاسبه شد. این پرسشنامه با مقیاس ۵ ارزشی طیف لیکرت طراحی شد. ۱۱۰ نفر از دانشجویان دختر و پسر تحصیلات تکمیلی دانشگاه مازندران که به صورت تمام شمار انتخاب شده‌اند، این پرسشنامه پاسخ دادند.

یافته‌ها: یافته‌ها نشان از اهمیت زیاد شناسایی انواع سوء رفتار علمی و روش‌های تشخیص آن دارد. بیشترین نوع سوء رفتار علمی از نظر پاسخگویان، از نوع ناآگاهانه و غیر عمدی است. بین نظرات دختران و پسران تفاوتی وجود ندارد.

نتیجه‌گیری: برای مقابله با انواع سوء رفتارهای علمی، باید به دنبال ارتقاء روش‌های تشخیص فعلی بود و ضمناً روش‌های جدیدتری شناسایی و اتخاذ شوند.

واژه‌های کلیدی: سوء رفتار علمی، دانشگاه مازندران، دانشجویان تربیت بدنی، پایان نامه

مقدمه:

رعایت اخلاق حرفه‌ای و بهبود مستمر با اتکا به سرمایه‌های انسانی و اجتماعی کارآمد، تربیت انسان‌های متعهد، خلاق، متخصص، پژوهشگر و کارآفرین برای پاسخگویی به نیازهای جامعه و اعتلای فرهنگی با بکارگیری فناوری‌های پیشرفته و استانداردهای جهانی و تقویت همکاری با مراکز علمی و فرهنگی، تولید و ترویج علم نافع در سطح ملی و بین‌المللی بخشی از مأموریت دانشگاه‌ها است (۱). دانشگاه‌های مازندران به عنوان بزرگترین مرکز آموزش عالی دولتی استان، در صدد است به همت استادان، کارکنان، دانشجویان و با مساعدت مسئولان، فعالیت‌هایی در خور شان ایران داشته باشد.

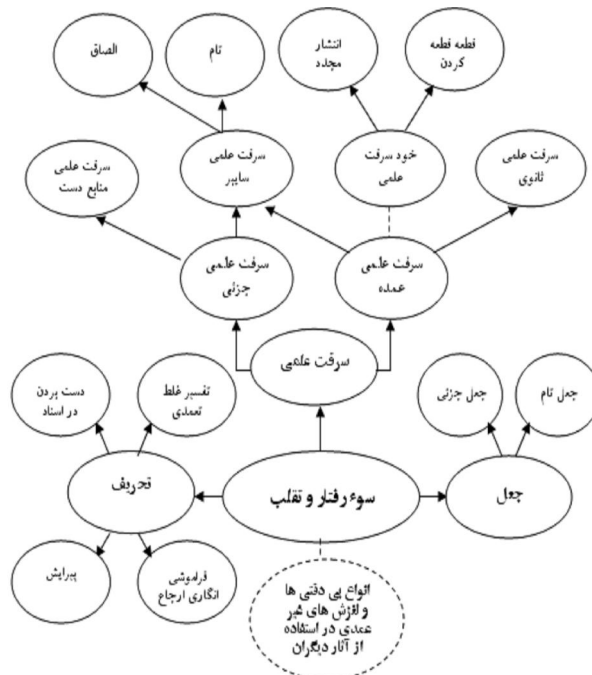
با این حال در برخی موارد مشاهده می‌شود مأموریت‌ها و اهداف سازمان‌های علمی، مانند دانشگاه، بنا به علل مختلف به درستی محقق نمی‌شوند. اهدافی مانند پرورش نیروهای محقق توانمند یا انجام صحیح و با انگیزه برخی کارهای علمی و امثال اینها که با فارغ‌التحصیلی تعداد معدودی محقق ناکارآمد و ضعیف یا ارائه برخی کارهای کم ارزش و یا تکراری بنا به دلایلی؛ مانند نقص نظام آموزشی، ضعف روش‌های تدریس، نقصان امکانات آموزشی و کمک آموزشی، نارسایی برنامه درسی رشته‌های مختلف و یا عوامل فرهنگی و اجتماعی و اقتصادی و امثال اینها نتیجه سرمایه‌گذاری و تلاش این سازمان‌ها زیر سوال می‌رود و اثرات منفی بسیاری را به جا می‌گذارد. یکی از عواقب منفی و مهم عدم تحقق درست اهداف جوامع علمی، رواج فریب‌کاری و سوءرفتار در پژوهش‌ها است (۲).

پایان‌نامه‌های فروشی که به یک معضل اجتماعی تبدیل شده است، مقالات تقلبی، تبانی در داوری‌های علمی، کپی برداری از تولیدات علمی خارج کشور و... مثال‌های روشنی از انواع این سوءرفتارها است که متأسفانه آمار دقیقی در باره آن موجود نیست. با توجه به گسترش شیوه‌های سوءرفتار به روز، به واسطه گسترش فناوری‌های اطلاعاتی در نظام‌های آموزشی دنیا و رواج آن در محیط‌های تحصیلی کشورمان، انجام پژوهش‌های گسترده و جدی و ارتقا روشهای کشف و کاهش تقلب‌های الکترونیکی، از مواردی است که باید از هم‌اکنون مورد توجه پژوهشگران و مسئولان کشورها از جمله پژوهشگران و مسئولان کشور ایران قرار گیرد (۳).

انواع سوء رفتار علمی

سوء رفتار علمی^۱، پدیده‌ی فراگیری است که نظام‌های آموزشی از سالیان دور با آن روبرو بوده و از بابت آن هزینه‌های زیادی را در طول دوران تحصیل خود گزارش نمودند (۴). اگر چه در مورد میزان شیوع سوء رفتار نمی‌توان درصد مشخصی را تعیین کرد (۵)، ولی پژوهش‌های متعدد در کشورهای مختلف نشان دادند که سوءرفتار، خاص یک رشته، یک دانشگاه و یک کشور نیست و در تمامی دنیا در حال افزایش است و با پیشرفت فناوری‌های جدید به حدی شایع شده که می‌توان آن را به عنوان معضلی مهم، مورد مطالعه قرار داد (۶).

در شکل شماره ۱، عناصر اصلی و گستره سوء رفتار در پایان‌نامه‌ها و کارهای علمی به صورت مختصر و مفید بیان شده است (۷).

شکل (۱) - عناصر اصلی و گستره سوء رفتار در پایان‌نامه‌ها و کارهای علمی (۷)

سوء رفتار به دو بخش عمدی و غیر عمدی تقسیم می‌شود؛ بخش عمدی به سه بخش جعل، تحریف و سرقت علمی تقسیم می‌شود. سرقت علمی خود شامل دو بخش عمدی و خرد است که به صورت انتشار مجدد، الصاق و امثال اینها که به مانند جعل به صورت عمدی و خرد استفاده می‌شود. تحریف نیز به دست بردن در اسناد، پیرایش، فراموشی ارجاع، تفسیر غلط تعمدی و امثال اینها گفته می‌شود. لغزش‌های غیر عمدی نیز به لغزش‌هایی که به واسطه عدم آگاهی از انواع سوء رفتارها ناشی می‌شود، گفته می‌شود (۷). آشکارترین شکل سرقت علمی استفاده از زبان نویسنده بدون علائم نقل قول و عین نقل قول است. تصاحب مفاهیم داده‌ها یا ارجاع به یک اثر وام گرفته شده از یک یادداشت اولیه و سپس استفاده بعدی بدون انتساب نیز از آشکارترین اشکال سرقت علمی است. انتشار مجدد اثر از طریق ناشر و قطعه قطعه کردن دو شکل رایج "خود سرقت علمی" است. مورد نخست بیش از همه متوجه ناشران است. استخراج چندین مقاله متفاوت از یک اثر پژوهشی یا پایان نامه‌های تحصیلی و انتشار آنان، در برگیرنده خود سرقت علمی نیست، بلکه گونه‌ای از انتشار کامل نتایج یک پژوهش است. مهم‌تر این که در جهت فریب دادن خواننده نیست. قطعه سازی داده‌ها می‌تواند به عنوان استفاده از مطالعه‌ای واحد و خرد کردن آن به مجموعه‌ای از مطالعات کوچکتر (به منظور زیاد کردن تعداد انتشارات مولف و نه به دلیل این که داده‌ها تکلیف کنند که به چند مطالعه تقسیم شوند) توصیف می‌شود که پیگ و بلانشت^۱ از آن به عنوان دوشیدن داده‌ها یاد می‌کنند (۷). نوع دیگر سرقت علمی، خود سرقت علمی است. در خود سرقت علمی پژوهشگران در ادعان و تشکر یا کسب اجازه جهت استفاده از مواد از ناشران قبلی خودشان، قصور می‌کنند. سرقت علمی ثانویه، نوع دیگری از سرقت علمی است که به معنای برداشتن قسمتهایی از مقالات دیگر همراه با حذف و تعویض برخی از کلمات بدون ذکر منبع است. ایزنباخ^۲ معتقد است سرقت علمی از محتوای وب سایت‌ها مسئله‌ای است که رو به افزایش است. از دیدگاه مارتین^۳ سرقت علمی از منابع دست دوم نوع دیگری از این سرقت‌هاست که به هنگامی که فرد به منابع اصیل ارجاع می‌دهد یا آنان را نقل قول می‌کند، ولی خود آن‌ها را از اصل منابع نگرفته بلکه آنان را از منابع دست دوم کسب می‌کند سرقت علمی می‌گوید. دفتر علم و فناوری ایالات متحده آمریکا و حکومت فدرال جعل در پژوهش را ساختن داده‌ها یا نتایج و ثبت و ضبط یا گزارش آنها تعریف کرده است. باینینگ^۴ از جعل کامل و بی‌کم و کاست داده‌ها به جعل تام یاد می‌کند. ریس^۵ تعریف در پژوهش را تحریف هدفدار و دستکاری تعمدی داده می‌داند. تحریف در پژوهش، انواع مختلفی دارد فراموش انگاری ارجاع یکی از این انواع است در این نوع از تحریف، فرد در ارجاع دادن به آثار مهم و اصلی در ادبیات حوزه پژوهش قصور می‌کند و اطلاعات سوگیرانه و بی‌دقت را به خواننده ارائه می‌دهد. دست بردن در اسناد، نوع دیگری از تحریف است که انتخاب صرف آن داده‌هایی است که متناسب با فرضیه‌های پژوهش است. باینینگ به نوع دیگری از تحریف اشاره می‌کند که پیرایش^۶ نام دارد و عبارت است از دستکاری داده‌ها به منظور بهتر ساختن آنان، این نوع از تحریف با هدف پیش برد اهداف شخصی یا ناتمام در پژوهش صورت می‌گیرد. در کل وجه ممیزه اساسی سوء رفتار و تقلب در تحقیق و کارهای علمی از لغزش‌های غیر عمدی داشتن نیت فریب است که پی بردن به این نیت بسته به شرایط و استفاده‌های بعدی اشخاص از تحقیقات صورت گرفته، شیوه‌های خاص شناسایی و سختی‌های خاص خود را دارد (۷).

هرچند که از دانشگاهیان به عنوان اقشار برخوردار از سجایای اخلاقی؛ مانند تقوا، پاکی و مناعت طبع نام می‌برند و انتظار نمی‌رود که به سرقت علمی و سایر رفتارهای فریب کارانه آموزشی و پژوهشی دست بزنند، اما کمابیش در همه اقصی نقاط جهان، نمونه‌هایی از چنین سوء رفتارهایی مشاهده می‌شود. اثبات سوء رفتارهای علمی به صورت مشخص و رسمی بسیار دشوار است، اما به لحاظ اخلاقی و اجتماعی در اغلب فرهنگ‌ها و ایدئولوژی‌های جهانی، امری زشت، ناپسند و غیر اخلاقی محسوب می‌شود.

یکی از مهمترین عواقب شیوع سوء رفتارهای علمی، عدم اعتماد جامعه به دانشگاهیان و مراکز دانشگاهی و یافته‌های علمی آنهاست با توجه به اهمیت اخلاقی این پدیده به خصوص در محیط‌های ورزشی و ورزشکاران که نماد اخلاق هستند، در بعضی از موارد از آن به عنوان ابزاری برای تخریب شخصیت‌های علمی و ورزشی و موسسات معتبر نام می‌برند. پس این سوء استفاده از یک سو و زیر سوال رفتن اشخاص ورزشی به عنوان اشخاصی که زیاد مورد توجه مردم هستند و دیگر مضرات آن مانند به هدر رفتن سرمایه‌گذاری‌های دولتی و غیر دولتی از سوی دیگر، حاکی از ارزش تحقیق و پژوهش هادر زمینه سوء رفتارهای علمی به خصوص مطالعات علمی ورزشی است (۸).

حتی تصور شیوع سوء رفتار علمی و تحصیلی در دانشگاه می‌تواند رفتار علمی دانشگاهیان را تحت تاثیر قرار دهد. برداشت دانشگاهیان درباره انواع سوء رفتار علمی و روش‌های تشخیص آنها سبب رفتارهای غیر قابل پیش بینی خواهد شد. هر چند در دنیا از طریق آموزش صحیح عواقب سوء رفتارهای علمی به دانشجویان که بعدها محققان و استادان جامعه علمی را تشکیل خواهند داد، می‌آموزند که از این آفت‌ها دوری کنند، ولی متأسفانه در جامعه علمی ایران هنوز رفتارهای جدی و قابل طرحی در این مورد صورت نگرفته یا بنیادی نبوده است. مسأله تخلف نکردن در حوزه

1. Self-plagiarism
2. Pig & blandest
3. Eisenach
4. Martin
5. Babying
6. Raise
7. Trimming

علم به خصوص علوم ورزشی، فقط به مسأله پژوهش و نوشتن مقاله ختم نمی شود، بلکه اشخاص مسئول با عملکرد خود به دختران و پسران دانشجو و ورزشکار می‌آموزند که در تمام شئون کاریشان خلاف نکنند (۷). پس از یک جهت با توجه به جایگاه و دید کلی افراد در مورد ورزش و ورزشکار، الگو بودن اکثر ورزشکاران و کاربردی بودن اکثر یافته‌های حاصل از تحقیقات ورزشی، مطالعات و تحقیقات ورزشی ارزش و جایگاه خاص پیدا می‌کنند، از جهت دیگر با توجه به این همه اهمیت مطالعات و تحقیقات ورزشی مطالعه و تحقیق در مورد سوء رفتارهای احتمالی صورت گرفته در این زمینه با توجه به زیر سوال نرفتن اهمیت علوم ورزشی در تحقیقات صورت گرفته در همه مقاطع به خصوص در مقاطع تحصیلی بالاتر به خاطر جایگاه خاص علمی، از ارزش و جایگاه خاصی برخوردار می‌گردد.

روشهای تشخیص سوء رفتار علمی

هنگامی که یافته‌ها، نتیجه‌گیری‌ها و پیشنهادهای دیگران در گذر به حیطه دانش متعارف می‌گردند و با بیان دیگر نوشته می‌شوند و در مقاله‌های مروری وارد می‌شوند، شناسایی و کشف سرقت علمی می‌تواند دشوار باشد، ولی با تمام سختی‌های موجود، روش‌های مختلفی در صدد تشخیص و مقابله با انواع این سوء رفتارها وجود دارد. برای تشخیص سوء رفتارهای علمی، روش‌های مختلف سنتی و جدید، وجود دارند. روش‌های سنتی به روش‌هایی گفته می‌شود که قبل از ترویج و متداول شدن سیستم‌های الکترونیکی سخت‌افزاری و نرم‌افزاری؛ مانند کامپیوتر، لپ‌تاب و اینترنت مورد استفاده قرار می‌گرفتند. روش‌های سنتی، شامل مطابقت سوابق و توانایی‌های دانشجو، توان دانشجو در پاسخ‌دهی به سؤال‌های استادان، مقایسه‌های دستی مقاله‌ها و پایان‌نامه‌ها، انتخاب موضوع و منابع شناخته و مطالعه شده به وسیله استادان جهت تطبیق و تشخیص راحت‌تر تناقضات متن و نتایج تحقیق‌ها و امثال اینهاست. روش‌های تشخیص مدرن نیز که حاصل امکانات کشف شده امروزی‌اند، شامل استفاده از نرم‌افزارهای فریب‌یاب^۱ یا جستجوی اینترنتی (جهت پی‌بردن به صحت مطالب و منابع اشاره شده و غیره) است (۹) (۱۰). روش‌های تشخیص سوء رفتارهای علمی؛ مانند بررسی تناقض متن و نتایج آماری یا مطابقت سوابق، بر خلاف سختی‌های گذشته، امروزه به کمک اینترنت و نرم‌افزارهای مختلف که پایگاه‌های مرجع جهانی و پایگاه داده‌ها را در اختیار دارند، صورت می‌گیرد (۱۱) و به داوران اجازه می‌دهد در عرض کمتر از ۵ دقیقه، احتمال دستبرد علمی را بررسی کنند. در توضیح تناقض متن و نتایج مراحل عملیاتی پژوهش، چنین گفته شده که هر برنامه پژوهشی، به یک معنا، سه مرحله عمده دارد: طراحی (به تعریف مسأله تحقیق، مسائل مندرج در آن و فرضیه‌های امثال آن می‌پردازد)، اجرا و گزارش، هرگاه به هر دلیل این مراحل به صورت صحیح صورت نگیرد، محقق دچار تناقض شده است (۱۲).

در مورد بیان محاسن و معایب روش‌های سنتی و مدرن نیز می‌توان گفت که هر کدام از این روش‌ها نسبت به خود و دیگری محاسن و معایب خاص خود دارند. معایبی؛ مانند سرعت کم انجام کار، تشخیص نامناسب به خاطر محدوده مطالعاتی کم، امکان خطای انسانی بالا، عدم دسترسی به مطالعات به روز و امثال اینها از جمله معایب روش‌های تشخیص سنتی است. امکان ویروسی شدن نرم‌افزاری یا مشکل سخت‌افزاری و قطعاتی سیستم‌های کامپیوتری یا عدم آشنایی همگانی به خاطر رواج تازه این سیستم‌ها یا تخصص پایین مهندسان بومی در رفع اشکالات احتمالی رخ داده و تاثیر احتمالی تحریم اقتصادی و امثال اینها از جمله معایب روش‌های مدرن‌اند. هر چند سرعت بالای تشخیص، کیفیت تشخیص به لحاظ داشتن دامنه اطلاعاتی بالا و امکان دسترسی آسان در محیط‌های مختلف، از جمله محاسن سیستم‌های تشخیص جدید است. دختران و پسران، با روحیه و توانایی جسمانی و احساسی متفاوت، نقش‌های اجتماعی گوناگونی در سطح جامعه ایفا می‌کنند (۱۳). برخورداری از خلق و خوی متفاوت از یک سو، و افزایش چشمگیر دانشجویان دختر در سطح دانشگاه‌ها و مراکز علمی از سوی دیگر، سبب توجه به تفاوت نظرات آنها با پسران می‌شود (۱۴).

نتیجه تحقیقی نشان داده که در مقایسه جنسیت‌های مختلف در قبال سوء رفتارهای به روز فضاهای مجازی، دختران در مقایسه با پسران در مقابل انگیزه‌های تبلیغی فروش، ضعیف‌تر عمل کرده و بیشتر تحت تاثیر این تبلیغات قرار گرفته‌اند (۳). از آنجایی که درصد استفاده دختران و پسران از خدمات اینترنتی در اکثر کشورها از جمله ایران در حال افزایش است، پس تحقیق‌های این چنین، مسئولیت مدیران را از بعد آموزش صحیح فرهنگ استفاده از امکانات جدید و آگاه‌سازی در قبال سوء رفتارهای اینترنتی دو چندان می‌کند، بخصوص آموزش با کیفیت بیشتر برای دختران نسبت به پسران که راحت‌تر تحت تاثیر تبلیغات قرار می‌گیرند.

تحقیقاتی نشان داده‌اند که سبک تفکر، نوع تصمیم‌گیری، میزان علاقه به تحصیل، تاثیرپذیری از والدین، ویژگی‌های رفتاری و برخی ابعاد این چنین در میان دانشجویان دختر و پسر متفاوت است. دختران قانون‌گرا، جزئی‌نگرتر و محافظه‌کارترند. در مقابل، پسران آزادمنش‌تر و کلی‌گرا تر و ریسک‌پذیرترند (۱۵، ۱۶).

محققانی بیان کردند که جوانان به خصوص دختران جوان، راحت‌تر تحت تاثیر تبلیغات قرار می‌گیرند (۱۷)، این وضعیت، هشدار می‌دهد که جهت آسان‌گیری و عدم آگاهی از عواقب سوء رفتارهایی که موجب تبدیل شدن تفکرات سالم به افکار آسیب‌پذیر می‌شود.

محققانی بیان کردند که از نظر مذهبی و اطاعت‌پذیری از خدا و خانواده، دختران دو برابر پسران از چنین ویژگی‌هایی برخوردارند. از دید تعبیرپذیری نیز دختران خیلی حساس‌تر و ظریف‌ترند (۱۸).

توجه به اهمیت اهداف و مأموریت های مراکز علمی مانند دانشگاه، ارج نهادن به اهداف این مراکز و آشنا ساختن بیشتر افراد با انواع سوء رفتارهای علمی، مختلط بودن اکثر دانشگاهها و احتمال رواج انواع سوء رفتارهای علمی در دنیا به این تحقیق، جایگاه ویژه ای می دهد. تربیت بدنی بخاطر پیوند با رشته های مختلف و اثر و نقش آن در رابطه با تأثیرات جسمی و روانی، داشتن جایگاه و منزلت ویژه در ایران، مهم بودن در امر آموزش و پرورش، همچنین به خاطر گسترش روز افزون آن و اهمیت آن از دیدگاه اکثر ادیان و دیگر دلایل، از اهمیت خاصی بر خوردار است و هر چیز با ارزشی نیازمند توجهی خاص به خصوص از بعد سوء استفاده های احتمالی است. پس توجه به ابعاد سوء رفتار به خصوص سوء رفتار علمی در این رشته، مهم به نظر می رسد و این نکته، انگیزه ما را در مسیر انجام این تحقیق دو چندان می کند.

این تحقیق در راستای اهداف فوق، به دنبال پاسخ این سوال است که نظر دانشجویان تحصیلات تکمیلی رشته تربیت بدنی دانشگاه مازندران درباره انواع سوء رفتار های علمی و راه های تشخیص آن چیست؟ نظرات دختران و پسران در این زمینه‌ها چه تفاوتی دارد؟

روش شناسی:

روش پژوهش، توصیفی و از نظر مسیر اجرا، پیمایشی و از نظر هدف، کاربردی است. شیوه ی جمع آوری داده ها، میدانی و با استفاده از پرسش نامه محقق ساخته ای است که روایی آن به وسیله جمعی از استادان برجسته مدیریت ورزشی کشور تأیید و پایایی آن با آلفای کرونباخ ۰/۸۷ محاسبه گردید. پرسشنامه شامل ۴۲ سوال در ۵ بخش با مقیاس ۵ ارزشی طیف لیکرت طراحی شده بود. جامعه آماری تحقیق، شامل دانشجویان دختر و پسر تحصیلات تکمیلی رشته تربیت بدنی دانشگاه مازندران هستند که به صورت تمام شمار مورد مطالعه واقع شدند. ۱۱۰ نفر پرسش نامه به صورت تمام شمار به دست آمد. در تجزیه و تحلیل داده ها از نرم افزار SPSS نسخه ۲۰ استفاده شد. جهت توصیف آزمودنی ها از جدول توزیع فراوانی و میانگین استفاده شد. برای استنباط متغیر های تحقیق از آزمون های کلموگروف اسمیرنوف و فریدمن و آزمون های تی دو گروهی مستقل استفاده شد.

یافته های آماری:

در بخش توصیفی، برخی ویژگی های پاسخ گویان در جدول ۱ قابل ملاحظه است. ۳۸/۶ درصد پاسخ دهندگان دختر، ۶۱/۴ درصد پسر بودند. کمترین سن نظر دهندگان پسر، ۲۲ ساله و بالاترین سن از بین دختران ۲۸ ساله بود. تعداد افراد خوابگاهی و روزانه تقریباً ۶ برابر غیر خوابگاهی و شبانه بودند و مجردها ۹ برابر متأهل ها بودند.

جدول (۱) برخی ویژگی های پاسخ گویان

نظر دهنده ها	دختر		پسر		وضعیت تأهل		نوع منطقه		نوع دوره		نوع سکونت	
	تعداد (به درصد)	میانگین سنی	تعداد (به درصد)	میانگین سنی	مجرد	متأهل	بومی	غیر بومی	روزانه	شبانه	خوابگاهی	غیر خوابگاهی
دانشجویان	۳۸/۶%	۲۶	۶۱/۴%	۲۶	۹۰%	۱۰%	۲۲%	۷۸%	۸۷%	۱۳%	۸۶%	۱۴%

با توجه به جدول ۲، یافته ها حاکی از این است که بررسی انواع سوء رفتار علمی و روش های تشخیص آنها، از دید این دانشجویان، از اهمیت بالایی برخوردار است. از لحاظ مقایسه نظرات دختران و پسران نیز، هرچند که ظاهراً در اغلب شاخص های مربوط، در پاسخ های دختران رقم های بالاتری مشاهده می شود، اما به خاطر بالا بودن مقدار معناداری نسبت به سطح معناداری ۰/۰۵ باید نتیجه گرفت که بین نظر آنها تفاوت معناداری وجود نداشته است.

جدول (۲) مقایسه کلی نظرات دختران و پسران

روش تشخیص	انواع سوء رفتار		مقایسه کلی
	دختران	پسران	
پسران	دختران	پسران	میانگین
۳/۴۰	۳/۴۲	۳/۳۰	۳/۳۲
۰/۶۹	۰/۷۲	۰/۷۲	انحراف معیار
۱۰۷	۱۰۷	۱۰۷	درجه آزادی

روش تشخیص		انواع سوء رفتار		مقدار تی	معناداری
پسران	دختران	پسران	دختران		
۰/۰۷	۰/۰۷	۰/۴۶	۰/۴۵		
۰/۹۴	۰/۹۳	۰/۶۴	۰/۶۴		

با توجه به جدول ۳، اغلب انواع سوء رفتار های علمی مطرح شده در پرسشنامه، بر اساس مقایسه لیکرت دارای میانگین بیش از ۳ (تا حدودی) هستند، این اعداد نشان دهنده اهمیت انواع در بروز سوء رفتار های علمی است. از بعد مقایسه نظرات دختران و پسران نیز به استثنای دست بردن در اسناد، یافته ها نشان می دهد که در مورد سوال های این بخش نیز تفاوت وجود نداشته است، با وجود نزدیکی نظرات مبنی بر اهمیت انواع سوء رفتار های، ارقام نظرسنجی دختران بالاتر است که این آمار نشان از بالاتر بودن اهمیت انواع سوء رفتار های علمی به خصوص سوء رفتار های علمی مطرح شده در پرسشنامه تحقیق حاضر نسبت به پسران بود.

جدول (۳) انواع سوء رفتار های علمی مطرح شده در پرسشنامه تحقیق حاضر

تفسیر غلط	دست بردن در اسناد		فراموشی ارجاع		پیرایش غلط		منابع دست دوم		جعل		انتشار مجدد		نا آگاهانه		میانگین	انحراف معیار	درجه آزادی	مقدار تی	معناداری	
	پسران	دختران	پسران	دختران	پسران	دختران	پسران	دختران	پسران	دختران	پسران	دختران	پسران	دختران						
۳/۲۸	۳/۶۴	۲/۱	۳/۱۸	۱/۱۱	۳/۲۱	۲/۲۵	۲/۹۲	۳/۳۵	۳/۵۴	۳/۳۲	۳/۶۲	۳/۳۴	۳/۶۲	۳/۳۱	۳	۳	۳	۳	۳	۳
۱/۱۹	۱/۰۰	۱/۰۳	۱/۸۵	۱/۹۰	۱/۰۰	۱/۹۰	۱/۲۰	۱/۰۱	۰/۹۴	۱/۰۲	۱/۲۲	۱/۰	۱/۰۹	۱/۰۶	۱	۱	۱	۱	۱	۱
۱۰۸	۱۰۸	۱۰۸	۱۰۸	۱۰۸	۱۰۸	۱۰۸	۱۰۸	۱۰۸	۱۰۸	۱۰۸	۱۰۸	۱۰۸	۱۰۸	۱۰۸	۱۰۸	۱۰۸	۱۰۸	۱۰۸	۱۰۸	۱۰۸
۰/۵۵	۱/۶۶	۲/۲	۲/۱	۰/۳۸	۰/۲۱	۲/۰	۱/۹	۱/۸	۱/۰۶	۱/۰۸	۱/۱۷	۱/۱۴	۱/۴۰	۳/۳۹	۱	۱	۱	۱	۱	۱
۰/۵۸	۱/۵۰	۰/۰۲	۱/۰۳	۰/۶۹	۰/۸۳	۱/۸۳	۰/۰۵	۱/۰۶	۰/۲۸	۱/۲۸	۰/۲۴	۱/۲۵	۰/۱۶	۱/۱۶	۰	۰	۰	۰	۰	۰

طبق جدول ۴ همه روش های تشخیص مطرح شده در پرسشنامه بر اساس مقیاس لیکرت دارای میانگینی بیش از ۳ (تا حدودی) می باشند که نشان دهنده اهمیت همه آن روشها در شناسایی سوء رفتار های علمی هستند. از لحاظ مقایسه نظرات دختران و پسران نیز تفاوت وجود نداشته است.

جدول (۴) بررسی روش های تشخیص

مطابقت سوابق	توزیع موضوعی		جستجوی اینترنتی		استفاده از نرم افزار		تناقض متن و نتایج		میانگین	انحراف معیار	درجه آزادی	مقدار تی	معناداری
	پسران	دختران	پسران	دختران	پسران	دختران	پسران	دختران					
۳/۲۴	۳/۴۹	۳/۴۴	۳/۵۵	۳/۳۹	۳/۳۱	۳/۳۷	۳/۴۶	۳/۶۱	۳	۳	۳	۳	۳
۱/۰۶	۰/۹۹	۰/۸۸	۰/۹۵	۰/۹۳	۱/۰۸	۱/۰۱	۱/۰۴	۱/۰۴	۱	۱	۱	۱	۱
۹۹	۹۸	۹۹	۹۹	۹۹	۹۹	۹۸	۹۹	۹۹	۹۹	۹۹	۹۹	۹۹	۹۹
۰/۶۲	۰/۲۷	۰/۲۶	۰/۸۵	۰/۸۵	۰/۲۹	۰/۲۹	۰/۷۰	۰/۷۰	۰	۰	۰	۰	۰
۰/۵۳	۰/۷۸	۰/۷۹	۰/۳۹	۰/۳۹	۰/۷۶	۰/۷۷	۰/۴۸	۰/۴۸	۰	۰	۰	۰	۰

رتبه بندی:

با وجود برابری نسبی نظرات دختران و پسران در مورد انواع سوء رفتار و روش‌های تشخیص آن، جهت درک راحت‌تر سوالات، رتبه‌های اول تا چهارم هر بخش که با استفاده از آزمون فریدمن رتبه بندی شده، در جداول ۵ و ۶ آورده شده‌اند. جالب‌ترین نتیجه، فرارگرفتن لغزش‌های غیر عمدی در رتبه‌های اول دسته بندی است، این نتیجه، لزوم توجه بیش از پیش اشخاص مسئول به عامل آگاهی‌رسانی را به صورت خاص‌تر نشان می‌دهد. با توجه به یافته‌های روش‌های تشخیص نیز جستجوی اینترنتی (جهت پی بردن به صحت مطالب و منابع اشاره شده و غیره) در رده‌های بالای شناسایی روش‌های تشخیص بوده که این جایگاه نیز اهمیت استفاده از سیستم‌های به روز را نشان می‌دهد.

جدول (۵) - رتبه‌های اول تا چهارم نظرات دختران و پسران در باره انواع سوء رفتار علمی

رتبه	رتبه بندی نظرات دختران (به ترتیب رتبه‌های اول تا چهارم انواع)	رتبه	رتبه بندی نظرات پسران (به ترتیب رتبه‌های اول تا چهارم انواع)
۱	دست بردن در سندها	اول	منابع دست دوم
۲	انتشار مجدد	دوم	انتشار مجدد
۳	لغزش‌های غیر عمدی	سوم	لغزش‌های غیر عمدی
۴	جعل	چهارم	جعل

در جدول ۶ نظرات دختران و پسران در باره انواع روش‌های تشخیص سوء رفتار علمی نمایش داده شده است:

جدول (۶) - رتبه‌های اول تا چهارم نظرات دختران و پسران در باره انواع روش‌های تشخیص سوء رفتار علمی

رتبه	رتبه بندی نظرات دختران (به ترتیب رتبه‌های اول تا چهارم روش‌های تشخیص)	رتبه	رتبه بندی نظرات پسران (به ترتیب رتبه‌های اول تا چهارم روش‌های تشخیص)
۱	تناقض متن و نتایج تحقیق انجام شده	اول	جستجوی اینترنتی
۲	جستجوی اینترنتی	دوم	توزیع موضوعی و زمانی منابع توسط اساتید راهنما و مشاورین
۳	توزیع موضوعی و زمانی منابع توسط اساتید راهنما و مشاورین	سوم	تناقض متن و نتایج تحقیق انجام شده
۴	مطابقت سوابق و توانایی‌های محقق و توان محقق در پاسخ به سؤال‌های اساتید	چهارم	استفاده از نرم افزارهای فریب یاب

بحث و نتیجه گیری:

سوء رفتار علمی، مفهومی گسترده و عام است اثرات فرسایشی و منفی پدیده‌ی سوء رفتار علمی از آن رو مضاعف است که مراکز علمی و صاحبان قلم و اندیشه و قشر تحصیلکرده "گروه مرجع" تلقی شده و خود نماد فضیلت و اخلاق و کانون هنجارساز تلقی می‌شوند. سوء رفتار علمی و فساد آموزشی روند توسعه‌ی علمی را از مدار سالم و پویای آن خارج نموده و موجب می‌شود روند تولید علم جای خود را به شکل‌گیری کارخانه‌های مدرک‌سازی دهد، به دلیل این شان و جایگاه است که سوء رفتار علمی آنگاه که به قشر تحصیلکرده جامعه منتسب شود به عامل فروپاشی بنیان‌های اخلاقی جامعه در زمینه‌های وسیع‌تر تبدیل خواهد شد (۱۹).

یافته‌های این تحقیق در بخش انواع سوء رفتارهای علمی نشان داد که دختران و پسران در مورد رتبه بندی انواع سوء رفتارهای علمی به استثنای مورد اول دیدگاه‌های مشابهی داشته‌اند. به طوری که از دیدگاه آنها انتشار مجدد، لغزش‌های غیر عمدی و جعل در رتبه‌های دوم، سوم و چهارم رتبه بندی قرار داشتند. تنها مورد استثنا در این رتبه بندی، قرار گرفتن دست بردن در اسناد از دیدگاه دختران و منابع دست دوم از دیدگاه پسران در رتبه اول بود.

یافته‌های این تحقیق در بخش انواع روش‌های تشخیص سوء رفتارهای علمی نیز نشان داد که دختران و پسران در مورد رتبه بندی این روش‌ها دیدگاه‌های متفاوتی داشته‌اند. بطوری که از دیدگاه دختران تناقض متن و نتایج تحقیق انجام شده و از دیدگاه پسران جستجوی اینترنتی در رتبه‌های اول قرار داشتند که این تفاوت می‌تواند تحت تاثیر عوامل بسیاری از جمله داشتن خلق و خوی مختلف این دو جنس ناشی شود (۲۰). نتایج این تحقیق با تحقیقات زیر همسو بوده بطوریکه:

طبق تحقیقی استفاده از شیوه‌های سوء رفتار اینترنتی و نرم‌افزاری در محیط‌های علمی و متعاقب آن استفاده از نرم افزارهای فریب یاب در این محیط‌ها در حال افزایش است (۲۱). طبق تحقیق دیگری استفاده از خدمات نرم افزاری ضد سوء رفتار در سال‌های اخیر در حال افزایش است بطوری که بیش از نیمی از دانشگاه‌های آمریکا دارای مجوز استفاده از این نرم افزارها هستند (۲۲). تحقیقی هم با عنوان " متن‌های مورد استفاده مجدد، ابزاری برای تشخیص سرعت ادبی " به این نتیجه رسیده که روش‌های استفاده مدرن مانند جستجوی اینترنتی، از روش‌های سنتی مانند تطبیق سوابق و توانایی‌های دانشجو در مقابله با سرعت ادبی، احتمال نتیجه دهی بالایی دارند (۲۳). طبق یافته‌های این تحقیق نیز جست و جوی اینترنتی در رده‌های بالای روش‌های تشخیص قرار داشته‌اند. قرار گرفتن جست و جوی اینترنتی در رده‌های بالای روش تشخیص سوء رفتار در یافته‌های این تحقیق نشان می‌دهد که استفاده از نرم افزارهای فریب یاب در محیط‌های علمی کشور ایران نیز می‌تواند روش مناسبی برای تشخیص سوء رفتارهای علمی باشد

نتایج این تحقیق در بخش انواع سوء رفتارهای علمی با برخی تحقیقات داخلی و خارجی همسو نبوده که این ناهم‌سویی می‌تواند ناشی از تفاوت در شیوه‌های آموزشی، امکانات، اعتقادات دینی، شرایط خانوادگی و امثال این تفاوت‌ها ناشی شود تحقیقاتی مانند: محققان بیان کرده که سوء رفتار علمی در مقاله نویسی انواعی دارد که بدترین درجه آن، جعل و داده سازی^۱ است به این معنی که پژوهشگر داده‌هایی را بسازد که اصلاً وجود خارجی ندارد. محققانی هم به این نتیجه رسیدند که جعل و داده سازی و تحریف یا تغییر دادن نتایج^۲ جزء شدیدترین حالات است (۱۸). محققانی هم بیان کردند که تحریف، بالاترین میزان استفاده در سوء رفتار را داشته است (۷). هر چند در این تحقیق، برخلاف تحقیقات فوق دست بردن در اسناد و منابع دست دوم در رتبه‌های اول انواع سوء رفتارهای علمی قرار داشتند، با وجود این تفاوت‌ها که می‌تواند به خاطر دسته بندی انواع سوء رفتارها در تحقیقات گوناگون ناشی شود، باز هم همه ی تحقیقات نشان از وجود سوء رفتار علمی در مراکز علمی دارد

اکثر مطالعات و تحقیقات حداقل به وجود ذهنیت سوء رفتار در تحقیقات علمی اذعان دارند مانند پژوهشی با عنوان " بررسی تقلب تحصیلی در میان دانشجویان پسر و دختر " به این نتیجه رسیدند که با توجه به بالا بودن آمار انواع تقلب‌ها این موضوع در بین دانشجویان حداقل از جهت دیدگاه، رواج بالایی دارد (۶).

این نکته به عنوان هشدار مهم برای همه اقشار جامعه است تا در بررسی انواع و روش‌های تشخیص این موضوع، جدیت بیشتری نشان دهند تا از مضرات این معضل کمترین تاوان را بپردازند.

نهایتاً با توجه به نتایج این تحقیق برای مقابله با سوء رفتارهای علمی، باید به دنبال ارتقای روش‌های فعلی تشخیص بود و ضمناً روش‌های جدیدتری، شناسایی و اتخاذ شوند.

پیشنهاد:

برای مبارزه اساسی با مشکلات به وجود آمده از نظر سوء رفتارهای علمی، باید با علل آن به مبارزه برخاست نه با معلول. قرن هاست که دولت‌ها راه مبارزه را محدود و منحصر به برقراری و تشدید مجازات نمودند، ولی داشتن طرح‌های بهینه جهت تقویت راه‌های پیشگیرانه، منطقی و به صرفه تر به نظر می‌رسد. مانند پیشنهادهای زیر:

✓ پیشنهاد می‌شود برای مقابله با انتشار مجدد اطلاعات به خاطر هم نظر بودن دختران و پسران مبنی بر اهمیت آن، علاوه بر تقویت قوانین فعلی این نوع سوء رفتار، قوانین به روزتر دیگری نیز جهت مقابله اساسی تصویب و اجرا شود.

✓ پیشنهاد می‌شود جهت آشنایی استادان و دانشجویان تحصیلات تکمیلی با انواع سوء رفتارهای علمی، دوره‌های آموزشی مختلفی مانند همایش‌ها و سمینارها برگزار شود.

✓ پیشنهاد می‌شود برای استفاده بهتر و درست از امکانات سایبری و اینترنتی، به طرق مختلف فرهنگ سازی شود.

✓ پیشنهاد می‌شود دانشجویان و استادان تحصیلات تکمیلی را با روش‌های جدید تشخیص سوء رفتارهای علمی نیز آشنا نمایند.

References

- 1- Bagherinezhad, J. (2008). "The universities and Iranian in the process of passim time in the era of technology and knowledge, Journal of the Faculty of Engineering and Technology. University of AZ Zahra, the first year, No. 1. 7-15.
- 2- Ojagi, R. keyvanara, M. cheshmesohraby, M. (2011). "The investigate or cheating and plagiarism pathology." Journal of Medical Education, Volume XI, No. 9 .1063-1073
- 3- movahhed, m. abbasi, M. marhamati, N. (2010). "The media of consumptions and sexology." Social and Cultural Council of Women Quarterly, Vol. XII, 23-47.
- 4- zohrevand, R.(2010). "The companions of motions of ego, educational self-operation." Journal of Psychological Studies University, Faculty of Education, Vol. VI, No. 30.47-52.
- 5- moghtaderi, A. dehmarde, M. (2012). "Cheating and abnormal behavior in medical researches." Journal of Information Sciences, Volume XIV, No. 1. 1-7
- 6- khamesan, A. amiry, M. (2011). "The investigation of educational cheating among both boy and girl students." Journal of Ethics in Science and Technology, Vol. VI, No. 1.45-49.
- 7- tavakkol, M. naseri, M.(2009). ". Plagiarism in relation to educational sociology ". Journal of Ethics in Science and Technology in the 4 number. No.4.1-3.
- 8- Salahi, S. (2011). "Quran and the soft war". Soft Power Studies, Volume I, No.2. 5-16
- 9- Atkinson, D., & Yeoh, S. (2008). Student and staff perceptions of the effectiveness of plagiarism detection software. Australasian Journal of Educational Technology, 24(2), 222-240
- 10- Lee, Y. (2011). Understanding anti-plagiarism software adoption: An extended protection motivation theory perspective. Decision Support Systems, 50(2), 361-369
- 11- Tan, K. E., Ng, M. L. Y., & Saw, K. G. (2010). Online activities and writing practices of urban Malaysian adolescents. System, 38(4), 548-559.
- 11- gharamaleki, a.(2006). "The process of writing research papers". Pzhvhh scholarly journals, September and October, the second year, No. 20. 14-16
- 12- yosefi, Z. abedi, M. neshatdost, H.(2007). "The investigation of the isfahanian parents". Journal of Family Studies, Vol. III, No.10. 601-610.
- 13- ahmadi, KH. Habibi, H. sori, f.(2008). "The comparison of boys and girls social and cultural". Journal of Behavioral Sciences, Vol. 2, No. 3. 221-230.
- 14- kajbaf, M. latify, Z. poretemad, H(2008). "The qualitative survey un willing being bachelor among boys and girls". Journal of Family Studies, Vol. 4, No. 14. 123-132.
- 15- tahmasebian, K. fata, L.(2006). "The role of parents education and knowledge". Journal of Family Studies, Vol. II, No. 8. 355-370.
- 16- razavi, A. shiri, A.(2005). "A comparative study of the relationship between the boys and girls". Journal of Educational Innovation, vol.12. 8-14.
- 17- sadeghi, M. mazaheri, M.(2008). "Parents ego and other significant persons". Journal of Behavioral Science, Volume 2, No.1.83-96.
- 18- zakersalehi, golamreza.(2010). "The states of producing and publishing social science". Journal of Behavioral Science, Volume 2, No. 1. 56-77.
- 19- Muris, P., Meesters, C., van de Blom, W., & Mayer, B. (2005). Biological, psychological, and socio-cultural correlates of body change strategies and eating problems in adolescent boys and girls. Eating behaviors, 6(1), 11-22
- 20- Fernando Sanchez-Vega, Esaó Villatoro-Tello b, Manuel Montes-y-Gómez a, Luis Villaseor-Pineda a, Paolo Rosso(2012) Determining and characterizing the reused text for plagiarism detection, Expert Systems with Applications
- 21- Stapleton, P(2012). Gauging the effectiveness of anti-plagiarism software: An empirical study of second language graduate writers. Journal of English for Academic Purposes 11 (2012) 125–133
- 22- Fernando Sanchez-Vega, Esaó Villatoro-Tello b, Manuel Montes-y-Gómez a, Luis Villaseor-Pineda a, Paolo Rosso(2012) Determining and characterizing the reused text for plagiarism detection, Expert Systems with Applications